

Oktober 2011

Nr. 2

Kontingentsnedsættelse og klubdeltagelse

Hvad er virkningen af kontingentsnedsættelsen i klubberne i udsatte almene boligområder?

Dette andet nummer af Fællessekretariatets analysenyt omhandler deltagelsesgraden i de kommunale klubtilbud efter kontingentsnedsættelsen i de udsatte, almene boligområder Gellerup/Toveshøj, Rosenhøj, Herredsvang og Bispehaven.

De centrale spørgsmål er:

- Har kontingentsnedsættelsen i fritids- og ungdomsklubberne givet flere medlemmer, og i hvilken grad har det påvirket medlemssammensætningen?
- Er man i stand til at tiltrække og fastholde flere børn og unge - også børn og unge, som man ikke tidligere har formået at få ind i det kommunale klubtilbud?

Baggrund

I juni 2009 udgav Fællessekretariatet rapporten 'Børn og unges fritidsliv i udsatte boligområder i Århus'. En af hovedanbefalingerne i rapporten var en nedsættelse af kontingentet i de kommunale fritids- og ungdomsklubber med henblik på at sikre en højere deltagelsesgrad. Undersøgelsen viste, at klubberne i de udsatte boligområder generelt havde svært ved at tiltrække og fastholde børnene og de unge i klubtilbuddene, og at det høje kontingent var en væsentlig barriere herfor. Forslaget om kontingentsnedsættelse blev senere taget op i Byrådet, og den 6. april 2010 vedtog Byrådet en kontingentsnedsættelse i fire udsatte almene boligområder: Gellerup/Toveshøj, Rosenhøj, Herredsvang og Bispehaven.¹ Kontingentet for deltagelse i fritidsklub blev nedsat fra 632 kr. om måneden til 200 kr. om året, mens prisen for medlemskab af ungdomsklub blev reduceret fra 223 pr. måned til 100 kr. om året. Formålet var at øge andelen af børn og unge i fritidstilbuddene i de udsatte boligområder. Og i særlig grad var der fokus på en styrkelse af indsatsen overfor de socialt udsatte børn og unge. Ordningen blev vedtaget for en tre-årig forsøgsperiode med virkning fra 1.8. 2010 og har altså på nuværende tidspunkt kørt lidt over et år. På den baggrund har Fællessekretariatet undersøgt betydningen af kontingentsnedsættelsen i de fire almene boligområder. Undersøgelsen er gennemført ved hjælp af statistik fra Børn og Unge i Aarhus Kommune samt interviews med klublederne i de fem berørte klubber i de fire boligområder.

Analysen viser....

- At kontingentsnedsættelsen har **øget medlemstallet** i alle fem klubber i de fire boligområder.
- At kontingentsnedsættelsen i klubberne har **bidraget til en større fastholdelsesgrad** og dermed mere stabilitet i klubberne.

¹ Herudover blev kontingentet nedsat i klubben på Charlottevej i Brabrand, da 80% af medlemmerne er fra Gellerupparken.

- At kontingentnedsættelsen har haft en **positiv betydning for medlemssammensætningen**, idet den lavere medlemspris fremmer evnen til at tiltrække og fastholde såvel udsatte som mere velfungerende børn og unge. Hermed bidrager kontingentnedsættelsen til mere åbne klubber, der udgør et reelt fritidstilbud for den brede gruppe af børn og unge i områderne.
- At kontingentnedsættelsen har en **positiv indvirkning på det pædagogiske arbejde** i klubberne. Kontingentnedsættelsen og det heraf stigende medlemstal betyder, at klubberne ikke skal bruge så mange ressourcer på medlemshvervning, og dermed får de mere tid til at koncentrere sig om det pædagogiske arbejde. Herudover er der med mange nye medlemmer skabt muligheder for særlige pædagogiske forløb for afgrænsede målgrupper, ligesom stabiliteten i klubberne giver kontinuitet i det pædagogiske arbejde med de enkelte børn og unge.

Medlemstal

Kontingentnedsættelsen har i alle fire områder medført flere medlemmer i klubberne. Som nævnt ovenfor trådte kontingentnedsættelsen i kraft pr. 1.8. 2010. Men eftersom juli er betalingsfri, har det billige klubtilbud reelt været en realitet siden 1.7. 2010. Opgørelser over antallet af medlemmer viser, at klubberne fra sommeren 2010 har oplevet en stigning i antallet af medlemmer. Der er tilsyneladende lidt forskel på, hvor hurtigt kontingentnedsættelsen er slået igennem i medlemstallet, men det samlede billede er, at antallet af medlemmer har været konstant opadgående siden august 2010. Før kontingentnedsættelsen var medlemstallet stødt faldende i Herredsvang, Rosenhøj og Gellerup, og ganske svingende i Bispehaven og Toveshøj. I det omfang de to sidstnævnte klubber har oplevet stigninger i medlemstallet før kontingentnedsættelsen har der været tale om ganske små stigninger sammenlignet med det, vi ser efter kontingentnedsættelsen i august 2010.

Sammenligner vi udviklingen efter august 2010 med den sidste medlemsopgørelse før kontingentnedsættelsen i februar 2010, er de største stigninger sket i Herredsvang samt i klubben i Toveshøj. I perioden februar 2010 - august 2011 har der i disse to klubber været stigninger på henholdsvis 165% og 77%, mens medlemstallet i de øvrige klubber er steget med 1/3 i samme periode.

Tabel 1: Antallet af medlemmer i fritids- og ungdomsklubber samlet

	1. februar 2009	1. august 2009	1. februar 2010	1. august 2010	1. februar 2011	1. august 2011	Ændring i antal/procent fra feb. 2010 - august 2011
Herredsvang	44	39	37	61	89	98	+61/+165%
Bispehaven	47	46	56	51	69	75	+19/+33%
Rosenhøj	78	76	73	85	94	97	+24/+33%
Toveshøj	56	44	53	60	82	94	+41/+77%
Gellerup	125	111	96	95	119	128	+32/+33%

Note: Den røde streg markerer kontingentnedsættelsen

Hvis vi skelner mellem antallet af medlemmer i henholdsvis fritids- og ungdomsklub, viser det sig, at der i de forskellige klubber er forskel på kontingentnedsættelsens betydning for klubtilbuddene over og under 14 år. Mens kontingentnedsættelsen i nogle klubber som Herredsvang, Rosenhøj og Gellerup har betydet størst medlemsfremgang i fritidsklubben, er det modsatte tilfældet for klubberne i Bispehaven og Toveshøj.

Med undtagelse af Bispehaven er der et mønster i, at klubberne hver især oplever den største fremgang i de aldersgrupper, hvor medlemstallet har været lavest før kontingentnedsættelsen. Hvad angår Bispehaven er det bemærkelsesværdigt, at der i fritidsklubben ligefrem er sket en nedgang i medlemstallet fra februar 2010. Klubben i Bispehaven peger selv på, at de har haft sværere ved at opnå medlemsfremgang end mange af de andre klubber, fordi de kæmper med en række andre barrierer for klubdeltagelse, herunder en placering midt i Bispehaven, der vurderes at være med til at holde potentielle medlemmer væk. Hermed er det også indikeret, at kontingentnedsættelse ikke i sig selv er en mirakelkur. Kontingentbetaling er for mange børn og unge ikke den eneste barriere for klubdeltagelse, og derfor gør kontingentnedsættelse det ikke alene. Der skal fortsat arbejdes målrettet med medlemshvervning i disse klubber, men med kontingentnedsættelsen er en vigtig barriere blevet nedbrudt. Som en af klublederne udtrykker det: *"Klubben skal stadig arbejde for at få sine medlemmer, men nu kan det lykkes. Det kunne det ikke før - kontingentbetalingen var en stopklods i sidste ende"*.

Tabel 2: Antallet af medlemmer i fritidsklubber

	1. februar 2009	1. august 2009	1. februar 2010	1. august 2010	1. februar 2011	1. august 2011	Ændring i antal/procent fra feb. 2010 - august 2011
Herredsvang	21	14	17	38	53	51	+34/+200%
Bispehaven	19	18	20	15	20	18	-2/-10%
Rosenhøj	37	33	23	27	28	34	+11/+47%
Toveshøj	30	31	35	35	47	49	+14/+40%
Gellerup	54	38	27	35	45	56	+39/+107%

Note: Den røde streg markerer kontingentnedsættelsen

Tabel 3: Antallet af medlemmer i ungdomsklubber

	1. februar 2009	1. august 2009	1. februar 2010	1. august 2010	1. februar 2011	1. august 2011	Ændring i antal/procent fra feb. 2010 - august 2011
Herredsvang	23	25	20	23	36	47	+27/+135%
Bispehaven	28	28	36	36	49	57	+21/+58%
Rosenhøj	41	43	50	58	66	63	+13/+26%
Toveshøj	26	13	18	25	35	45	+27/+150%
Gellerup	71	73	69	60	74	72	+3/+4%

Note: Den røde streg markerer kontingentnedsættelsen

Fastholdelse

Kontingentsnedsættelsen betyder ikke kun flere medlemmer i klubberne. Det forbedrer også deres muligheder for at fastholde medlemmerne. Det oplever klubberne i alle fire områder. Det handler til dels om, at det med flere medlemmer i klubberne er sjovere og mere levende for børnene og de unge at komme der. Altså at børnene og de unge gerne vil klubberne. Med det handler også om, at flere nu reelt kan opretholde et medlemskab over tid. Tidligere med det høje kontingent skulle der ikke ret meget til, før medlemmer og forældre begyndte at overveje medlemskabet. En af klublederne forklarer det således: *"Det meget høje kontingent betød, at medlemmerne generelt følte de skulle have en meget høj udnyttelsesgrad af klubtilbuddet for, at det stod mål med den høje medlemsbetaling"*. Og nogle forældre kunne ganske enkelt ikke opretholde den høje betaling over tid. Men det gav også en særlig problematik i forhold til de børn og unge, der havde andre fritidsinteresser, idet de var meget tilbøjelige til at melde sig ud af klubben. Med det nedsatte kontingent er det nu mere legitimt at bruge klubben, som man har lyst, og som det passer ind i ens øvrige aktiviteter og gøremål. Dermed er tilbuddet blevet mere fleksibelt for børnene og de unge, og det øger fastholdelsesgraden.

Medlemssammensætning

I tillæg til ovenstående beskriver flere klubledere, hvordan kontingentsnedsættelsen har haft en positiv betydning for medlemssammensætningen. I indstillingen til Byrådet blev kontingentsnedsættelsen beskrevet som en måde at styrke indsatsen over for socialt udsatte børn og unge ved at lette deres adgang til klubtilbuddene. Sådan er det også gået ifølge klublederne i de fire almene boligområder. Med kontingentsnedsættelsen er klubberne blevet reelle, åbne tilbud for alle børn og unge i områderne. Som en af klublederne udtrykker det: *"Alle børn er nu sidestillet, for alle har råd til at komme i klubben"*. Nu hvor det ikke er så dyrt at komme i klubben, får man også fat i børn og unge fra ressourcetsvage familier - børn der ikke ville komme i klubben ellers. Her er det dog vigtigt at nævne, at effekten måske er størst for det, man kan kalde gråzone-børn - de børn der ikke kommer fra så fattige familier, at man kan få fuld økonomisk friplads, men som alligevel har så begrænsede midler, at det høje kontingent selv med en delvis friplads udgjorde en barriere for deltagelse. Herudover har kontingentsnedsættelsen gjort en forskel i forhold til tiltrækning og fastholdelse af de mere velfungerende unge, som det allerede er berørt ovenfor. Det nedsatte kontingent gør det lettere at holde på de velfungerende unge, der også er engagerede andre steder, og dermed bliver medlemssammensætningen mere blandet, end den har været tidligere. Klubtilbuddenes medlemssammensætning kommer hermed i højere grad til at afspejle sammensætningen af børn og unge i boligområderne, end tilfældet var tidligere. Det forhold, at de mere velfungerende børn og unge nu også benytter klubtilbuddene skal ses, ikke alene som en gevinst for de pågældende børn og unge, men også for gruppen af mere socialt udsatte børn og unge. De socialt udsatte børn og unge har gavn af, at der også er mere velfungerende klubmedlemmer, som kan agere rollemodeller og gå foran med de gode eksempler. Det gavner det pædagogiske arbejde i klubberne. Uden en blandet medlemsskare er der, som en af klublederne udtrykker det *"fare for, at klubberne lukker sig om sig selv og bliver et specialtilbud for de mest udsatte børn i stedet for at være det klubberne skal være, nemlig et åbent fritidstilbud til områdernes mange børn og unge"*.

Det pædagogiske arbejde

Som det allerede er antydnet ovenfor har kontingentnedsættelsen en positiv indvirkning på det pædagogiske arbejde i klubberne. Den positive effekt skyldes flere forskellige forhold. Med stigningen i medlemstallet er der skabt bedre muligheder for etablering af forskellige forløb og aktiviteter for afgrænsede målgrupper. Hvis der eksempelvis skal laves en pigeklub kræver det en vis volumen, som man har haft svært ved at opretholde tidligere. Med kontingentnedsættelsen og den heraf følgende stigning i medlemstallet er der skabt grobund for nye pædagogiske tiltag til gavn for klubmedlemmerne. Yderligere betyder den større fastholdelsesgrad, at *"der er skabt nye muligheder for kontinuitet i det pædagogiske arbejde"*, som af klublederne udtrykker det. Når børnene/de unge er i klubben igennem længere tid er der mulighed for at opbygge gode og solide tillidsrelationer til forældrene, og det giver et godt samarbejde omkring børnene. Sidst men ikke mindst betyder kontingentnedsættelsen, at klubpersonalet er blevet lettet for en byrde. Den konstante bekymring over det lave medlemstal og løbende forsøg på at hverve nye medlemmer har været en markant stressfaktor og ressourcekrævende opgave for personalet. Med kontingentnedsættelsen og den fremgang i medlemstallet der følger heraf, er der frigivet ressourcer til at koncentrere sig om det pædagogiske arbejde. Personalet har tid og overskud til at fokusere på at sikre kvalitet i klubtilbuddet for nuværende medlemmer i stedet for at være på evig jagt efter nye medlemmer. Det betyder ikke, at der ikke fortsat skal bruges tid og kræfter på medlemshvervning, men det er i en helt anden skala nu.

Mange gode grunde til at bevare kontingentnedsættelsen

Som det fremgår af ovenstående, er der mange gode grunde til at opretholde kontingentnedsættelsen i klubberne i de udsatte boligområder. Det er med til at sikre, at flere børn og unge kommer ind i et struktureret fritidstilbud med en kvalificeret pædagogisk indsats. Med kontingentnedsættelsen er man imidlertid ikke blot med til at sikre, at flere får et tilbud. Der er også tegn på, at der bliver tale om et bedre tilbud, hvor der med en blandet, stabil og relativt stor brugergruppe er skabt bedre muligheder for en kvalificeret pædagogisk indsats. Som en af klublederne udtrykker det: *"Det er rigtig godt for områderne. Og det er rigtig godt for det enkelte barn"*.